

SOMALITYTTÖJEN KAUNEUSHANNE

Tiina-Kaisa Alakärppä
Uskontotieteen kandidaatin
tutkielma
Risto Pulkkinen
Huhtikuu 2012

1. JOHDANTO	3
2. AINEISTO JA METODI	5
2.1. Kirjoitelmat aineistona	5
2.2. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi	6
3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	7
3.1. Teoria ja hypoteesi	7
3.2. Arabi, islam, muslimi ja somali	8
3.3. Kauneus käsitteenä	9
3.4. Länsimainen kauneusihanne	10
3.5. Islamin ylimmät auktoriteetit	12
3.6. Kauneus arabialaisessa kulttuurissa	14
4. SOMALITYTTÖJEN KAUNEUSIHANTEEN JÄLJILLÄ	16
4.1. Pukeutuminen osana kauneusihannetta	16
4.2. Sisäinen ja ulkoinen kauneus osana kauneusihannetta	20
4.3. Ajatuksia länsimaisesta kauneusihanteesta	21
4.4. Kauneusihanteen saavuttaminen	24
5. SOMALITYTTÖJEN KAUNEUSIHANNE	26
5.1. Käsitteen määrittelyä	26
5.2. Ihminen on ympäröivän kulttuurinsa tuote?	27
6. YHTEENVETO	29
KIRJALLISUUSLUETTELO	31
LIITTEET	33

1. JOHDANTO

Somalit olivat ensimmäinen suuri turvapaikanhakijoiden ryhmä Suomessa. Somaleita alkoi virrata Suomeen turvaan 1990-luvulla. Suurin osa heistä lähti pakoon Somalian levottomuuksia, jotka olivat jatkuneet jo Somalian itsenäistyttyä vuonna 1960.¹ Tilastokeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan vuonna 2011 Suomessa asui yli 14 000 somalian kieltä äidinkielenään puhuvaa henkilöä.²

Valitsin somalityttöjen kauneusihanteen tutkielmani kohteeksi, koska katsoin tutkimuksen aiheesta olevan ajankohtaista. Ensinnäkin somalit ovat suuri maahanmuuttajaryhmä Suomessa eikä aiheesta ole tiittävästi aikaisempaa tutkimusta Suomessa tehty. Toiseksi suomalaisista tytöistä on tehty vastaavaa tutkimusta ja median kautta välittyvän kauneusihanteen on todettu vaikuttavan suuresti tyttöihin. Tämä kauneusihanne tarkoittaa median välittämää ihannetta laihuudesta ja täydellisyydestä. Kulttuuriantropologian mukaan ihminen muovautuu ympäröivän kulttuurinsa mukaan. Tämän teorian pohjalta länsimainen kauneusihanne vaikuttaa myös Suomessa asuviin somalityttöihin, mikä on mielestäni kolmas peruste tutkimuksen tärkeydelle. Tutkielmaan osallistuneet somalitytöt olivat joko syntyneet tai muuttaneet hyvin nuorina Suomeen.

Tutkielmassa on kaksi tutkimuskysymystä: Millainen on somalityttöjen kauneusihanne ja vaikuttaako länsimainen kauneusihanne somalityttöjen kauneusihanteeseen? Tutkielman tarkoituksena on määritellä somalityttöjen kauneusihannetta ja miettiä teoriani pohjalta, vaikuttaako länsimainen kauneusihanne myös somalityttöihin, kuten se vaikuttaa suomalaisiin tyttöihin. Tutkielmassa ei lähdetä liikkeelle mistään ennakkokäsityksestä, koska somalitytöt tulevat eri kulttuurista ja omaavat eri uskonnon kuin pääosin länsimaisen kulttuurin keskellä asuvat. Tämän vuoksi tarkastelun kohteena ovat ne asiat, joita somalitytöt pitävät omasta mielestään kauniina. Tässä tutkielmassa kauneusihanteella tarkoitetaan jokaisen omaa käsitystä kauniista naisesta.³

Aloitan tutkielman esittelemällä käyttämäni aineiston, metodin, teorian ja hypoteesin. Teoreettinen viitekehys koostuu tutkielmassa käsitteiden arabi, islam, muslimi, somali ja kaunis määrittelyistä, Suomessa vallitsevasta länsimaisen kauneusihanteen

¹ Tiilikainen 2003, 26–29, 35, 51.

² Tilastokeskus 2011

³ Utrio 2001, 8.

käsittelystä, islamin ylimpien auktoriteettien esittelystä ja historia osiosta, jossa kerron lyhyesti kauneudesta arabialaisessa kulttuurissa esi-islamilaishan ajalta lähtien. Somalityttöjen kauneushanteen jäljillä-kappaleessa erittelen ja analysoin tutkielmassa erottuneita keskeisiä teemoja. Tämän jälkeen määrittelen somalityttöjen kauneushanteen ja testaan hypoteesini todenmukaisuutta. Lopuksi analysoin ja kritisoin tutkielmaan etsien sen vahvuuksia ja heikkouksia. Samalla myös esitän näkemykseni mahdollisesta lisätutkimuksen tarpeesta aiheeseen liittyen.

2. AINEISTO JA METODI

2.1. Kirjoitelmat aineistona

Tutkielmassa on käytetty lähteinä sekä kirjallisuutta että somalityttöjen vapaamuotoisia kirjoitelmia, jotka on kerätty tammi- ja helmikuun 2012 aikana. Lähestyin kouluja ja Helsingin Islam keskusta, mistä tutkielmaani löytyi osallistujia. He kirjoittivat keskimäärin yhden A4-kokoisen sivun tekstiä tietokoneella ja lähettivät kirjoitelmat minulle sähköpostin välityksellä. Alaikäisten tyttöjen tuli kysyä huoltajaltaan lupa osallistua tutkielmaani. Kun tutkielmassa puhutaan somalityttöistä, tarkoittaa se somalikultuurisen taustan omaavia tyttöjä, ja suomalaiset tytöt tarkoittavat tyttöjä, joiden kulttuuriset juuret ovat Suomessa. Osallistujina oli kahdeksan 15–18-vuotiasta somalityttöä. Tutkielmaan on valittu kyseinen ikäluokan, koska se on yleensä murrosiän eli puberteetin aikaa.

Murrosiässä kehossa tapahtuu muun muassa fyysisistä ja psyykkistä kehitystä, jotka vaikuttavat tyttöjen kehittyväisyyteen. Esimerkiksi pituuskasvu, kuukautiset, painon ja hormonitoiminnan lisääntyminen, rintojen kehitys, pituuskasvu ja rasvaprosentin suhteellinen kasvu voivat herättää tytöissä tunteita.⁴ Murrosiässä tapahtuu myös henkistä kehitystä, joka voi muuttaa nuoren ajattelua ja käyttäytymistä. Näiden muutosten myötä nuori alkaa usein miettiä omaa identiteettiään ja määrittelemään uudestaan minäkuvaansa. Varsinaisen nuoruusiän katsotaan olevan 15–17-vuotiaana, jolloin 12-vuotiaana alkanut varhaisnuoruus on takana ja aletaan sopeutua muuttuneeseen ruumiinkuvaan. Jälkinuoruus on 18–22 vuoden iässä, jolloin nuori yleensä kohtaa identiteetikriisin ja tekee valintoja, jotka vaikuttavat hänen tulevaan aikuisuuteensa.⁵ Tutkielmaan osallistuneet tytöt elivät varsinaista nuoruusikää, jolloin he miettivät omaa identiteettiään ja kehoaan fyysisten muutosten keskellä. Kyseisenä aikana on hedelmällistä tutkia nuorten somalityttöjen kauneusihanteita.

Tytöt kirjoittivat kirjoitelman puolistrukturoidun kirjoitelman ohjeistusdokumentin pohjalta ja lähettivät sen minulle sähköpostin välityksellä. Ohjeistusdokumentissa oli jokaisessa samat kysymykset samassa järjestyksessä, mutta

⁴ Aalberg & Siimes 2007, 16–34; Puuronen & Välimaa 2001, 84.

⁵ Aalberg & Siimes 2007, 67–71.

vastauksissa sai käyttää omaa vapautta. Muotoilin kysymykset niin, etteivät ne olleet johdattelevia ja pyrin kunnioittamaan osallistujien uskontoa, yksityisyyttä ja omia mielipiteitä. Osallistujilta saamani palautteen perusteella esittämäni kysymykset olivat mielekkäitä ja niihin vastattiinkin suurimmaksi osaksi laajasti. Työiltä ei vaadittu mitään muoto- tai pituusrajoitteita, minkä oli tarkoitus toimia motivaattorina omanlaisen kirjoitelman kirjoittamisessa. Kirjoitelmassa tuli kuitenkin olla vastauksia seitsemään kysymykseen sekä maininta omasta iästä ja kulttuurisista juurista. Kysymyksissä osallistujien tuli kuvata mahdollisimman tarkasti omasta mielestään kaunista naista ja myös itseään. Osallistujien piti myös pohtia uskonnon, perheen, median ja kaveripiirin vaikutusta omaan kaunis nainen ihanteeseensa sekä mahdollisia ristiriitoja näihin liittyen. Lopuksi somalityttöjen tuli kertoa ajatuksiaan laihuudesta ja sen ihannoinnista. Kun tytöt olivat miettineet kauneusihannettaan ja mistä se koostuu, heidän piti myös kertoa, mitä he olisivat valmiita tekemään saavuttaakseen tämän kauneusihanteen. (Liite 1) Analyysissa olen kursivoinut ne lauseet ja virkkeet, joita olen ottanut suoraan kirjoitelmista.

2.2. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi

Tutkielma on luonteeltaan laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto on verbaalista ja se kuvastaa ihmisten omaa näkökulmaa, empiiristä maailmaa.⁶ Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään somalityttöjen omia mielipiteitä ja merkityksiä mitä tulee kauneusihanteeseen heidän omasta uskonnostaan ja kulttuuristaan käsin.

Metodina tutkielmassa on aineistolähtöinen sisällönanalyysi eli somalityttöjen kirjoitelmia on analysoitu aineistosta käsin. Sisällönanalyysissa tarkoituksena on kuvailla ilmiötä, kerätä yhteen tutkimuksessa saatu aineisto ja tehdä tämän perusteella johtopäätöksiä. Aineistolähtöisessä analyysissa on tarkoitus lähteä tekemään tutkimusta aineiston mukaan ja sitä kautta nostaa tärkeitä analyysiyksiköjä esiin. Vain ne yksiköt, jotka ovat tutkimuskysymyksen kannalta tärkeitä, valitaan tekstistä. Avainajatuksena tällaisessa sisällönanalyysissa on se, että yksiköt eivät ole etukäteen sovittuja tai harkittuja.⁷ Vaikka ohjeistuksena oli puolistrukturoitua ohjeistus, aineistoa on

⁶ Tuomi & Sarajärvi 2009, 22.

⁷ Tuomi & Sarajärvi 2009, 95–97.

teemoiteltu niiltä osin, mitkä nousivat useimmissa kirjoitelmissa esille ja jotka olivat relevantteja tutkimuskysymyksieni kannalta.

3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Teoreettinen viitekehys tarkoittaa tutkimuksen teoreettista osuutta.⁸ Se koostuu tutkielman kannalta keskeisten käsitteiden määrittelystä ja se kertoo millaisen kauneushanteen keskellä tutkittavat somalitytöt elävät, mitä islamin ylimmät auktoriteetit ovat ja mitä ne sanovat naisen kauneudesta sekä millaisena kaunista naista pidetään arabialaisessa kulttuurissa, jonka keskelle islam syntyi.

3.1. Teoria ja hypoteesi

Tutkielmaan on asetettu teoria uskontoantropologisesta näkökulmasta käsin. Teoria auttaa nostamaan kirjoitelmista keskeiset teemat esiin. Antropologian mukaan kulttuuri on opittua. Tästä seuraa, että myös uskonto on opittua sillä se on osa kulttuuria.⁹

Uskontoantropologiassa avainkysymyksenä on, kuinka uskonnollinen perinne siirtyy ja muokkautuu ympäröivän maailmankatsomuksen aineksien mukaan.¹⁰ Antropologian mukaan ihminen on ympäröivän kulttuurin, sen arvojen ja ideaalien, tuote. Kehossa näkyy miten syömme, nukumme ja kävelemme. Keho myös kertoo, että koemme kehomme esimerkiksi kauniiksi, lihavaksi tai peilaamme sitä tietynlaisiin ihannekuviin. Se, miten koemme kehomme, on ympäröivän maailmamme, esimerkiksi muiden perheen jäsenten, kavereiden, median, kulttuuristen ikonien tai sankareiden, tulosta.¹¹ Tämän pohjalta tutkielmaan muodostuu teoria, jonka mukaan ihminen on ympäröivän kulttuurinsa tuote.

Teorian rinnalle ja sen pohjalta on rakentunut myös hypoteesi. Hypoteesi toimii teorian työvälineenä ja sen avulla tutkimusta on mahdollista lähestyä objektiivisesti.

⁸ Tuomi & Sarajarvi 2009, 18.

⁹ Pentikäinen 1986, 25.

¹⁰ Gothóni 1986, 298.

¹¹ Delaney 2004, 232–234.

Vaikka objektiivisuus on laadullisessa tutkimuksessa mahdottomuus, hypoteesi kuitenkin auttaa pääsemään lähemmäksi objektiivisuutta. Lisäksi hypoteesin avulla voi testata teoriaa ja joko vahvistaa tai hylätä se.¹² Tämän tutkielman hypoteesi on, että somalityttöjen kauneusihanteeseen vaikuttaa länsimainen kauneusihanne.

Esitellyn teorian ja hypoteesin avulla on tarkoitus määritellä somalityttöjen kauneusihannetta. Ovatko somalitytöt ympäröivän länsimaisen kulttuurin muokkaamia? Vai onko islam väkevämpi kuin ympäröivä kulttuuri mitä tulee kauneusihanteeseen?

3.2. Arabi, islam, muslimi ja somali

Islam syntyi 600-luvulla arabikulttuurin keskelle. Ennen islamia Arabian niemimaa, nykyinen Saudi-Arabia, ei ollut eriytynyt muusta maailmasta, vaan arabit vaeltelivat laajalti alueella ja sen ulkopuolella, muun muassa Syyriassa. Tuolloin arabit palvoivat lukuisia jumalia. Hämeen-Anttilan mukaan Allahin uskottiin olevan luojajumala, mutta myös taivaan ja sateen jumala. Allahin sijasta palvonnan kohteena olivat enemmänkin erilaiset jumalattaret, joita pidettiin luultavasti Allahin tyttärinä.¹³ Alun perin islam oli nimeomaan arabien uskonto, mutta se alkoi levitä profeetta Muhammadin kuoltua Arabian niemimaan ulkopuolelle.¹⁴

Islam on Jumalan säätämä elämäntapa ja uskonto, jonka alaisuudessa ihminen elää. Sana *islam* tulee arabian kielestä ja se tarkoittaa alistumista nimenomaan Jumalan tahdolle. Muslimi, *muslim*, taas tarkoittaa alistuvaa eli sellaista henkilöä, joka noudattaa islamin mukaisia elämänohjeita. Islamin sisällä tehdään ero muslimin ja uskovan välille. Uskovalla tarkoitetaan ihmistä, joka sekä noudattaa islamia mutta myös on sisäistänyt islamin uskonnon.¹⁵

Somalia on valtio Afrikan sarvessa, missä vallitsee somalialainen kulttuuri ja somalin kieli. Sekä somalialainen kulttuuri että somalin kieli ovat ei-arabialaisia. Arabisiirtolaisten myötä 900-luvulta lähtien myös Somaliaan rantautui arabialaisen

¹² Metsämuuronen 2000, 33–34.

¹³ Hämeen-Anttila 2006, 23–32.

¹⁴ Hämeen-Anttila 2006, 15.

¹⁵ Hämeen-Anttila 2005, 157–158.

kulttuurin vaikutteita ja 1400-luvulle tultaessa suurin osa somaleista oli omaksunut islamin.¹⁶

Noin 85 % maailman muslimeista on sunnalaisia. Sunnalaiseen oppisuuntaan kuuluvat ihmiset seuraavat Muhammadin elämäntapaa eli sunnaa.¹⁷ Lähes kaikki somalit luokittelevat itsensä sunnimuslimiksi. Somaliassa islamiin on myös sekoittunut suufileisuuden piirteitä. Suufileisuus on islamin mystinen suuntaus, jossa pyritään henkilökohtaiseen Jumalan läsnäolon kokemiseen.¹⁸ Sunnalaisille erityisen tärkeää on sunnan noudattaminen eli tämänpuoleinen hurskaus, kun suufileiseen oppisuuntaan kuuluvat korostavat enemmän uskonnon sisäistä kokemusta. Keskeisin ero suufileisuuden ja sunnalaisuuden välillä on juuri suhtautuminen hartaudenharjoitukseen.¹⁹

Islam syntyi arabikulttuurin keskelle, josta se profeetta Muhammadin jälkeen on levinnyt ympäri maailmaa, muun muassa Somaliaan. Suurin osa somaleista luokittelee itsensä sunnimuslimiksi, niin kuin noin 85% maailman kaikista muslimeista. Somalit ovat yleensä siis muslimeita, jotka ovat omaksuneet arabikulttuuriin syntyneen Islamin, mutta ottaneet uskontoon mukaan myös omaan somalikulttuuriin liittyviä piirteitä.

3.3. Kauneus käsitteenä

Usein sanaa 'kaunis' käytetään adjektiivina kuvaamaan jotain miellyttävää. Täten kauneus tarkoittaa myös hyvää. Yleensä kaunis ja hyvä sekä miellyttää että on jotain sellaista, jonka haluaisimme myös itsellemme. Esimerkiksi rakkauden voidaan ajatella olla tällainen hyvä asia. Usein ihmisillä on taipumus myös pyrkiä tekoihin, joita he pitävät hyvinä. Teot voivat myös olla hyviä, vaikka niitä ei toivoisi itselleen, esimerkiksi kuolema oman lapsen vuoksi. Usein kaunis kuitenkin pysyy kauniina, vaikka sitä ei omistaisikaan, mutta sen omistaminen ilahduttaisi, esimerkiksi hieno taulu taidegallerian seinällä.²⁰

Kauneusihannetta pidetään relativistisena käsityksenä, joka on kytköksissä aikakauteen ja kulttuuriin. Muun muassa antropologisessa tutkimuksessa ydinajatuksena

¹⁶ Tiilikainen 2003, 26–29, 35.

¹⁷ Perho 2005, 123.

¹⁸ Tiilikainen 2003, 35–37.

¹⁹ Hämeen-Anttila 2002, 23–24.

²⁰ Eco 2008, 8–10.

on, että keho on ympäröivän kulttuurinsa muokkaama.²¹ Ksenofanes Kolofonilainen, eräs esisokraattinen filosofi, on sanonut näin: ”Jos härillä, ratsuilla ja leijoinilla olisi kädet ja ne voisivat maalata käsillään, ratsut maalaisivat ratsujen, härät härkien ja leijonat leijonien kaltaisia jumalien kuvia.” (Klemens Aleksandrialainen, Stromata 5, 110 [D 15A] 70:14).²² Absoluuttisen kauneuden määreitä on vähän. Nainen on ollut kaunis aina, mutta eri nainen on ollut kaunis eri aikoina. Kauneusihanne tarkoittaa käsitystä siitä, mikä on kaunista.²³

3.4. Länsimainen kauneusihanne

Ennen kauneusihanne muuttui hitaasti ja siihen vaikuttivat uskonnolliset, taloudelliset ja filosofiset syyt. Tänä päivänä kauneusihanne muuttuu tiheään markkinatalouden myötä, sillä koko ajan on myytävä uusia tuotteita.²⁴ Länsieurooppalaiset naiset elävätkin 2000-luvulla materialismin pyörteissä. Aina on olemassa kauniimpaa ja parempaa kuin mitä he itse ovat, esimerkiksi laiheempia naisia. Naisen ruumis toimi ennen elatusvälineenä, kun nykyään se toimii tärkeänä työkaluna esimerkiksi tavaroiden myynnissä.²⁵ Usein ajatus hyvin laihasta naisesta tulee iso-britannialaiselta mallilta, Twiggyltä (Leslie Hornby), joka tuli vuonna 1966 sensaatioksi, antoi uuden näkökulman kauniista naisesta ja muutti ennen kauneusihanteeseen kuuluneet muodot laihuudeksi.²⁶ Nykyajan tiedostusvälineiden vuoksi länsimaisessa kulttuurissa vallitsee hyvin samanlaiset kauneusihanteet.²⁷ Vaikka kauneusihanteeseen ollaan Suomessa hyvinkin kriittisiä, katsotaan sen silti olevan yleinen ihanne, jota edustavat kaikki muut ja johon pystyy itse hyvin vähän vaikuttamaan.²⁸

Nykyajan länsimaisessa kulttuurissa ruumis ja sen ulkonäkö ovat keskeisessä osassa. Länsimaisen kulttuurin omaksuneet näyttävät uskovan, että voivat muokata ulkonäköään vapaasti esimerkiksi kauneusleikkauksilla ja erilaisilla dieeteillä.²⁹ Plastiikkakirurgia tuli mahdolliseksi 1800-luvun puolivälissä nukutuksen ja aseptiikan avulla. Ampiaisvyötärön suosio nousi 1800-luvulla ja osa leikkautti alimpia kylkiluitaan.

²¹ Helve 2004, 17.

²² Eco 2008, 14.

²³ Utrio 2001, 8.

²⁴ Utrio 2001, 8.

²⁵ Utrio 2001, 6–8; Wilska 2001, 64–65.

²⁶ Delaney 2004, 235–236.

²⁷ Utrio 2001, 6–8; Tolonen 2001, 73.

²⁸ Tolonen 2001, 83

²⁹ Puuronen 1999, 198–211.

Tänä päivänä plastiikkakirurgiasta voi hakea apua lähes mihin tahansa ulkoiseen vaivaan.³⁰ Ihmiset näyttävät pyrkivän täydellisyyteen ja näin myös paremmiksi ihmisiksi. Jotta tämän päivän länsimaaisessa yhteiskunnassa olisi täydellinen ihminen, pitäisi pystyä pudottamaan painoa ja ottaa laihduttaminen elämäntavaksi. Tästä seuraa, että laihduttaminen on myös tietynlainen muoto osoittaa hyveellisyyttä ja mallikansalaisuutta.³¹

Länsimaissa laiha nainen on elegantti, terve, menestyksekkäs ja häntä arvostetaan. Afrikassa, jossa naiset ovat yleensä varattomampia kuin länsimaissa, naiset haluavat olla lihavia, koska juuri lihava nainen edustaa vaurautta. Painon lisäämiseksi Afrikassa käytetään muun muassa erilaisia steroideja ja painon lisääjiä.³² Kun ruokaa on vähän ja ankara työ kuluttaa vähänkin ravinnon, ihmiset ovat laihoja. Lihava ruumis on poikkeus ja se osoittaa omistajan olevan vauras. Laihuus voikin olla ihanteena vain yhteiskunnassa, jossa on paljon ruokaa eikä ruumiillista työtä tarvi juuri tehdä.³³

Suomessa tutkimustuloksista on saatu länsimaiseen kauneusihanteeseen viittaavia tuloksia. Vuonna 2012 Åbo Akademiassa julkaistussa väitöskirjassa kerrottiin, että yli puolet tutkimukseen osallistuneista suomalaisista naisista eivät olleet tyytyväisiä kehoonsa ja saman verran naisia myös laihdutti. Yli 40 % halusi isommat rinnat ja 27 % sanoi ihannoivansa laihuutta. Yleisesti naiset olivat tyytymättömämpiä kehoonsa kuin miehet ja naisilla myös ilmeni enemmän syömishäiriöitä kuin miehillä. Joka kymmenes nainen käytti oksentamista syömisensä jälkeen laihdutuskeinona.³⁴ Tutkimukseen osallistui yli 11,000 18–49-vuotiasta suomalaista.³⁵

Jyväskylän yliopistossa vuonna 2011 tehdyssä väitöskirjassa käytettiin muun muassa vuoden 1994, 1998, 2002 ja 2006 WHO:n (World Health Organization) koululaistutkimuksia 13–15-vuotiaiden suomalaistyttöjen ja –poikien painon kokemisen ja laihduttamisen tutkimisessa.³⁶ Tutkimuksen mukaan tänä päivänä puolet tytöistä arvioivat painonsa erilailla kuin heidän painonsa painoindeksin mukaan oli.³⁷ Painoindeksi kertoo henkilön painosta suhteessa pituuteen.³⁸ Yleensä näin kävi normaalipainoisten tyttöjen kohdalla, jotka arvioivat itsensä lihavamaksi kuin todellisuudessa olivat. Tämä kertoo osittain tytöillä vallitsevasta kauneusihanteesta, jonka mukaan naisen tulee olla hyvin

³⁰ Utrio 2001, 29.

³¹ Puuronen 1999, 198–211.

³² Delaney 2004, 234–236.

³³ Utrio 2001, 20.

³⁴ Älgars 2012, 63–64.

³⁵ Älgars 2012, 13.

³⁶ Ojala 2011, 6.

³⁷ Ojala 2011, 90.

³⁸ Aalberg & Siimes 2007, 22.

hoikka. Tutkimuksessa kävi ilmi, että itsensä arvioiminen liian lihavaksi on ollut hyvin yleistä kaikkina vertailuvuosina 13–15-vuotilailla tytöillä. Vuonna 2006 hieman yli 10 % tytöistä yritti pudottaa painoa ja lähes puolet 15-vuotiaista tytöistä sanoi, että omasta mielestään heidän pitäisi laihduttaa.³⁹

Tänä päivänä medialla on suuri merkitys suomalaisten kauneusihanteeseen.⁴⁰ Jyväskylässä vuonna 2010 tehdystä tutkimuksesta selvitettiin tyttöjen ajatuksia liittyen omaan ulkonäköön ja median vaikutusta siihen. Tutkimuksen kohteena olivat 13–15-vuotiaat tytöt. Vaikka tutkimuksessa analysoitavat osallistujien kirjoitelmat vaihtelivat sisällöltään, suurin osa tytöistä kertoi joukkoon kuulumisen tärkeäksi ja kokivat sosiaalisia paineita omasta ulkonäöstään. Vaikka yksilöllisyyttä arvostettiin, tunsivat tytöt epävarmuutta omasta ulkonäöstään nimenomaan median ihanteiden vuoksi. Tytöt näkivät median edustavan laihuutta ja täydellisyyteen pyrkimistä. He vertailivat itseään muun muassa näyttelijöiden ”täydelliseen” ihoon ja hoikkuteen, joka aiheutti heille tyytymättömyyttä omaan ulkonäköön ja huonommuuden tunnetta. Monet tutkimukseen osallistujista kertoivat sekä luonteen että ulkonäön olevan yhtä tärkeitä ominaisuuksia ihmisessä. Näyttääkin siltä, että suomalaisten tyttöjen mukaan ihannetyttö on laiha, terveen näköinen, luonnollinen ja huoliteltu.⁴¹ Tutkimusten perusteella voi todeta, että nuoret suomalaiset tytöt ihannoivat laihuutta aivan kuten muissakin länsimaissa ja sisällyttävät sen omaan kauneusihanteeseen.

3.5. Islamin ylimmät auktoriteetit

Tässä kappaleessa on käsitelty islamin ylimpiä auktoriteetteja nimenomaan sunnalaisuuden oppisuunnan mukaan. Kun islam syntyi, uskonnollisena auktoriteettinä oli profeetta Muhammad aina kuolemaansa saakka. Profeetta Muhammad eli vuosina 610–632. Tämän jälkeen auktoriteetista tuli ongelma, jonka ratkaisi kalifi, eli elävä auktoriteetti, ja uskonnollinen oppineisto, joka hallitsi ja tulkitsi kirjallisia ja suullisia lähteitä. Oppineiston kanta voitti, minkä mukaan Koraanista, *al-Qur'an*, tuli ylin auktoriteetti ja sunnasta

³⁹ Ojala 2011, 90–97.

⁴⁰ Delaney 2004, 234.

⁴¹ Inkinen 2010, 38–56; Tolonen 2001, 73–85.

toiseksi tärkein. Tämä kanta on ollut vallitseva islamin sunnien maailmassa 800-luvun puolivälistä lähtien.⁴²

Koraani on Jumalan suoraa puhetta ihmisille. Tämä puhe on islamin mukaan muuttumatonta ja ikuista. Useat tutkijat ovat sitä mieltä, että Koraanin nykyinen muoto on hyvin lähellä profeetta Muhammadin saamia ilmoituksia. Tämän mielipiteen mukaan Koraani on 600-luvun alussa kirjoitettu teksti. Islamin mukaan Koraani on aina ollut Jumalan luona. Jumala lähetti Koraanin pala palalta enkeli Gabrielin välityksellä profeetta Muhammadille, joka alkoi levittää Koraania ihmiskunnalle. Koraani on runollista tekstiä, joka pääasiassa sisältää moraalisia ja sosiaalisia ohjeita sekä selittää islamin teologisia käsitteitä. Koska Koraani on runollista, antaa se paljon varaa tulkinnoille.⁴³ Koraani sisältää myös Jumalan antaman lain, *shari'a*, jota noudattamalla muslimi pelastuu. Jumala antoi lain Muhammadille ilmoituksissaan.⁴⁴

Sitten me teimme sinulle käskymme selväksi. Seuraa siis sitä, äläkä niiden haluja, jotka eivät tiedä. (Koraani 45:18)

Koraani ja muu uskonnollinen kirjallisuus kuvailee naisen ulkonäköä paratiisissa, viitaten silmiin, rintoihin, ihoon, koruihin ja vaatteisiin. Lumous ihmiskauneuteen on voimakkaimmin Koraanissa esillä tarinassa Potifarin vaimosta ja hänen rakkaudestaan Joosefia kohtaan.⁴⁵

Naiset juorusivat kaupungilla: ”Mahtimiehen vaimo koetti vietellä palvelijansa, johon oli hullaantunut. Kylläpä hän on pahasti harhaantunut!” Kun nainen kuuli heidän panettelunsa, hän lähetti palvelijan kutsumaan heitä pitoihin. Hän antoi jokaiselle heistä veitsen ja sanoi Joosefille: ”Mene heidän luokseen!” Kun naiset näkivät Joosefin, he veitsivät häntä ja leikkasivat vahingossa käsiinsä sanoen: ”Herra varjele, ei tämä voi olla ihminen. Hänen täytyy olla jalo enkeli!” (Koraani 12: 30-32)

Tässä Koraanin katkelmassa kauneus nähdään karismaattisena ja häikäisevänä, mikä häiritsee mieltä ja tekee haavan kuin veitsi. Josephin kauneus ei ole ihmisen, mutta ennemminkin taivaallisen enkelin. Hänen ilmestyksensä pelottaa naisia, jotka rukoilevat Jumalaa suojelemaan heitä.⁴⁶

⁴² Hämeen-Anttila 2005, 88.

⁴³ Hämeen-Anttila 2005, 88–96.

⁴⁴ Perho 2005, 164.

⁴⁵ Behrens-Abouseif 1999, 56.

⁴⁶ Behrens-Abouseif 1999, 56–57.

Sunna on Muhammadin elämäntapa, jonka mukaista elämää tulee noudattaa. Sunna on Koraanin tapaan myös jumalallinen, sillä Muhammad oli synnitön, *ma'sum*, ja osasi tämän vuoksi tehdä oikeat valinnat elämässään. Sunna ei ole sanatarkka teos kuten Koraani ja tämän vuoksi se sisältääkin paljon vaihtelua.⁴⁷ Sunna koostuu *haditheista*. Profeetta Muhammad ja hänen seuraajansa kertovat haditheissa miten Muhammad menetteli erilaisissa tilanteissa.⁴⁸ Oikeaksi osoitetussa hadithissa kuvattua Muhammadin menettytapaa tulee kaikkien muslimien noudattaa. Yleensä hadithit eivät jätä varaa tulkinnalle, vaan ne kertovat tarkasti arkielämän yksityiskohdista ja siinä toimimisesta.⁴⁹

Islamin eri oppisuunnilla on omat hadith-kokoelmansa. Tärkein kaikista haditheista on al-Bukharin (k. 870)⁵⁰ kokoelma. Hänen tärkein kirjansa tunnetaan nimellä *Sahih al-Bukhari*. Tämä kirja on lähes kaikkien oppisuuntien mukaan luotettavin hadith kokoelma.⁵¹ Koska kauneuteen ja kehoon liittyvät asiat ovat usein arkielämään painottuvia, tutkielmassa on käytetty Koraanin lisäksi Sahih al-Bukharia selitettäessä uskonnollisia perusteita somalittyttöjen mielipiteille kauneusihanteestaan.

3.6. Kauneus arabialaisessa kulttuurissa

Esi-islamilaista aikaa kutsutaan tietämättömyyden, *jahiliyya*, ajaksi. Se oli aikaa ennen vuotta 600 jolloin islam ei ollut vielä syntynyt. Tietämättömyyden aikana arabeilla ei ollut tietoa Koraanista eikä yhdestä Jumalasta.⁵² Arabikulttuurissa jo esi-islamilaisena aikana fyysinen kauneus oli runoudessa yksi suuri teema.⁵³ Imru al-Qays (k. 540) oli tunnetuin esi-islamilaisen ajan arabialainen runoilija.⁵⁴ Seuraava katkelma on hänen käsialaansa.

*Her slender waist and legs more plump than fine; A graceful figure, a complexion bright,
A bosom like a mirror in the light; Her face a pearl where pale contends with rose; For
her, clear water from the untrodden fountain flows. Now she bends half away: two cheeks
appear, And such an eye marks the frightened deer Beside her fawn; and lo, the antelope*

⁴⁷ Hämeen-Anttila 2005, 97.

⁴⁸ Perho 2005, 164.

⁴⁹ Hämeen-Anttila 2005, 97–100.

⁵⁰ Hämeen-Anttila 2005, 98.

⁵¹ Siddiqi 1993, 53–56.

⁵² Perho 2005, 86.

⁵³ Behrens-Abouseif 1999, 57.

⁵⁴ Behrens-Abouseif 1999, 211.

*neck Not bare of ornament, else without a fleck; While from her shoulder in profusion fair,
Like cluster on the palm, hangs down her jet-black hair. (8: 57)*

Runossaan al-Qays kertoo naisen täydellisistä muodoista: vyötäröstä, jaloista, rinnoista, takapuolesta ja antiloopin kaltaisesta kaulasta. Hän sanoo, kuinka kauniin kalpea ihonväri ja pikimustat hiukset naisella on. Nainen on koristellut itseään ja hän on vielä koskematon.

Arabialaisten runoilijoiden mukaan naisen pitkät hiukset olivat suuri viettelevä piirre. Tämän vuoksi myös shari’assa on säädöksiä, joiden mukaan musliminainen ei saa näyttää hiuksiaan. Ideaali naisen tukka oli musta, paksu, hyväntuoksuinen ja laineikas tai kihara. Arabialaisessa runoudessa vaalea tukka oli yhdistetty synkkyyteen. Vastakohtana nuoruudelle, se oli täydellinen merkki seksuaalisesta pidättäytymisestä, ikälopusta, yksinäisyydestä ja epätoivosta. Kauneusihanne oli kuitenkin dynaaminen. Esimerkiksi Keski-Aasian, Mongolien ja Turkkilaisten aristokraattien ilmestyminen muslimimaailmaan kiihotti mieltymyksen aasialaiselle eroottiselle kauneudelle. Tämä näkyy muun muassa mamelukien rakkausrunoissa.⁵⁵ Mamelukit olivat kalifin alaisuudessa toimivien sulttaanien orjia, joista muodostui sulttaanien armeija. Yleensä mamelukit olivat kotoisin Keski-Aasian turkkilaisten ja Kaukasian kansojen parista. Islamilaisessa maailmassa mamelukien valtakausi oli vuosina 1250–1517, jolloin he onnistuivat syrjäyttämään sulttaaninvallan valtataisteluissa.⁵⁶

Tuhannen ja yhden yön tarinoissa kauneus, kummassa tahansa sukupuoleessa, on ratkaiseva tekijä rakkauden syttymisessä. Kaikki rakkausepisodit alkavat kohtaamiselle, jossa rakas on kuvailtu häikäisevän kauniiksi.⁵⁷ Tuhhat ja yksi yötä, *Kitab Alflaila wa-laila*, on eri puolilta maailmaa ja eri aikoina kerättyjen tarinoiden summa. Sen ensimmäisiin tarinoihin törmää 800-luvun loppupuolella. Arabit ovat lukeneet Tuhannen ja yhden yön tarinoita läpi keskiajan ja sen jälkeenkin.⁵⁸

Abu Hamid Muhammad al-Ghazalin (1058–1111), yhden islamin suurimman teologian ja reformin edelläkävijän,⁵⁹ mukaan fyysinen kauneus oli siunaus ja tarkoitti valtaa. Hänen mukaan fyysinen hyvännäköisyys reflektoi ylipäättänsä hyvää asiaa. Sisäinen kauneus ilmaisee itsensä kasvojen ja silmien kautta, sillä kasvot ja silmät ovat sielun peili. Muhammadin ja pyhimysten ajateltiin tämän vuoksi olleen kauniita. Muun muassa al-

⁵⁵ Behrens-Abouseif 1999, 58–59.

⁵⁶ Perho 2005, 128.

⁵⁷ Behrens-Abouseif 1999, 59.

⁵⁸ Hämeen-Anttila & Hieta 2010, 7–9.

⁵⁹ Behrens-Abouseif 1999, 209.

Ghazali puhui ihmisestä täydellisenä Jumalan luomana olentona. Koraani kertoo Jumalalla olevan ihmisen kaltaisia piirteitä.⁶⁰

Kaikki kirjailijat eivät sanoneet, että kaunis ihminen on myös hyvä ihminen. Fyysinen kauneus saattoi olla vain houkutin.⁶¹ Abu Hayyan al-Tawhidi (n.922–1023), kirjailija ja filosofi⁶², on sanonut, että kaikki mikä on hyvää on myös kaunista, mutta kaikki kaunis ei välttämättä ole hyvää.⁶³ Ibn Qayyim al-Jawziyya (1292–1350) oli muslimiteologi ja juristi. Hän kirjoitti, että vaikka kauneus on sopusuhtaisuutta, kasvojen ja silmien säihkettä, on se kuitenkin monen tekijän summa. Yleisesti olikin tunnustettu, että kauneus on katsojan silmissä.⁶⁴

4. SOMALITYTTÖJEN KAUNEUSIHANTEEN JÄLJILLÄ

Eräässä kirjoitelmassa luki näin: *Uskontoni sallii olemaan kaunis, mutta uskontoni vain rajoittaa ketkä saavat nähdä kauneutensa*. Seuraavaksi tutkielmassa yritetään selvittää kirjoitelmien pohjalta, että mitä tämä kauniina oleminen somalitytöille tarkoittaa.

Tutkielmaan on eritelty teemoja, jotka nousevat esille kaikissa kirjoitelmissa ja ovat merkityksellisiä tutkimuskysymysten kannalta. Jokainen somalityttö puhui pukeutumisesta, sisäisestä tai ulkoisesta kauneudesta, kehosta huolehtimisen tärkeydestä ja kiellosta ottaa tatuointeja ja kauneusleikkauksia. Näiden teemojen liittymisestä omaan kauneusihanteeseen osallistujat kuitenkin puhuivat eri tavoin.

4.1. Pukeutuminen osana kauneusihannetta

Musliminaisten pukeutuminen kertoo usein heidän juuristaan ja etnisestä taustastaan. Somalinaisille yleinen jilbaab on pitkä, yleensä yksivärinen kaapu, joka peittää suurimman

⁶⁰ Behrens-Abouseif 1999, 56.

⁶¹ Behrens-Abouseif 1999, 64.

⁶² Behrens-Abouseif 1999, 212.

⁶³ Behrens-Abouseif 1999, 64.

⁶⁴ Behrens-Abouseif 1999, 61.

osan pitkästä hameesta, hiukset, kaulan ja länsimaisesti puettun ylävartalon.⁶⁵ Jotkut käyttävät lisäksi kasvot peittävää *niqab*-kasvohuntua. Niqabiin ei ole Suomessa totuttu ja sen käyttö tuonut naisille erilaisia ongelmia. Tämän vuoksi monet ovat luopuneet niqabista.⁶⁶ Somalittyttöjen yleinen asu koulussa on päähuivi ja pitkä hame yhdistettynä länsimaiseen yläosaan ja kenkiin. Vaatteet laitetaan usein sopimaan esimerkiksi meikin ja muun asustuksen kanssa. Tämä käytäntö on yleinen erityisesti teini-ikäisten tyttöjen pukeutumisessa. Suomessa tehdyn tutkimuksen mukaan muslimaisten mielestä 12–15-vuotiaana on hyvä alkaa käyttää huntua.⁶⁷

Eräs tutkielmaan osallistuneista kirjoitti: *Uskontoni eli Islam vaikuttaa erittäin suuresti pukeutumiseeni*. Hän kertoi, että oli vasta alkanut käyttää jilbaabia. Tähän ratkaisuun hän tarvitsi perheensä tukea. Aiemmin itseluottamus oli ollut jilbaabin käytön esteenä. Kuten yleensä somalittytöt, myös kirjoittaja oli ennen käyttänyt hameita ja huiveja. *Mitäköhän muut ajattelevat minusta koulussa* oli pyörinyt hänen mielessään ja osaksi tämän takia hän ei ollut uskaltanut alkaa käyttää jilbaabia. *Olihan se suuri päätös, sillä sen pitäminen tuo eräänlaista vastuuta*. Jilbaab edustaa käyttäjän sisäisiä arvoja ja maailmaa. Se on voimakas merkki ja muslimiyhteisö odottaa kunnioitusta tämän merkin suhteen.⁶⁸ Jilbaabin käyttö ei siis ollut kirjoittajalle helppo päätös, mutta hän kirjoitti, että *Olen erittäin tyytyväinen päätökseeni ja iloinen siitä*. Myös toisella kirjoittajalla oli samanlaisia kokemuksia. *Aloitin käyttää jilbaabia... noin puolitoistavuotta sitten, kaikille se ei ole helppoa... mut en kadu päätöstäni. Onneksi oli kavereita ja perhe jotka olivat tukenani*. Vaikeasta päätöksestä huolimatta, myös hän kirjoitti, että *en kadu päätöstäni*.

Osa mainitsi, että kaunis nainen peittää itsensä. Yhden kirjoitelman mukaan kaunis nainen *pukeutuu mustaan kaavun (Jilbaab)*. *En koe mitään ristiriitoja kauneusihanteeni ja uskontoni välillä*. Kuitenkaan kirjoittaja ei maininnut, käyttääkö itse jilbaabia. Osa oli ennen pukeutunut paljastavasti, mutta ajan myötä islam oli alkanut vaikuttaa pukeutumiseen. *Käsitykseni kauniista naisesta muuttui täysin. Nyt pidän kauniina sellaista naista joka pukeutuu peittävästi*. Eräs kirjoittaja kertoi, että islamin uskon mukaan naisen pitää peittää itsensä, *Islamissa mitään pukeutua asiallisesti naisten pitää peittää itsensä*, ja sanoi, että *en.. käytää liian paljastavia vaateita*.

⁶⁵ Koskennurmi-Sivonen et al. 2004, 454.

⁶⁶ Tiilikainen 2003, 140–143.

⁶⁷ Koskennurmi-Sivonen et al. 2004, 448–453.

⁶⁸ Koskennurmi-Sivonen et al. 2004, 452–453.

Yksi kirjoittajista kertoi hijabin, joka tarkoittaa mitä tahansa huntuja⁶⁹, suojaavasta vaikutuksesta. Hänen mukaan vähäisen pukeutumisen tuloksena on pettäminen. Kirjoittaja näkeekin hijabin suojana, jonka vuoksi miesten halut eivät mene siihen pisteeseen, että tapahtuisi pettämistä.

Ulkoista kauneuttani taas suojaa ja kauneuttaa niin sanottu Hijaab. Se taas viestii ulkomaailmalle uskonnostani ja se on tärkeää muslimi ulkonäölle. Liikaa ihon paljastaminen ei näin ollen ole aihetta. Vähäinen pukeutuminen herättää kiinnostusta ja kokeilun halua... Muslimi naiset puolestaan ovat uskollisia omiin miehiin. ja näin ollen tarve herättää toisen miehen huomiota emme näe aiheellisena.

Tästä voisi päätellä, että suomalaiset naiset pukeutuvat paljastavasti saadakseen miesten huomiota. Kirjoittajan mukaan avioliitossa olevat pettävät omia vaimojaan, koska naisten vähäinen pukeutuminen yllyttää miesten haluja. Miesten halujen hillitsemiseksi ja myös pettämisen estämiseksi hän näkee, että naisten tulee pukeutua peittävästi hijabiin. Tätä mielipidettä puoltaa myös seuraavat Koraanin katkelmat:

Profeetta, sano puolisoillesi, tyttärillesi ja uskovien vaimoille, että he panisivat vaatteen päänsä yli. Tämä on parasta, jotta heidät tunnettaisiin siveiksi eikä heitä häirittäisi. (Koraani 33:59)

Ja käske uskovien naisten pitää katseensa kurissa ja varjella siveyttään, olla näyttämättä muita sulojaan kuin niitä, jotka tavallisestikin ovat näkyvissä, ja peittää kaulansa hunnulla. Heidän ei tule näyttää sulojaan muille kuin aviomiehelleen, isälleen, apelleen, pojilleen, poikapuolilleen, veljilleen, veljenpojilleen, sisarenpojilleen, naispuolisille tuttavilleen, orjilleen ja niille miespalvelijoilleen, joilla ei ole enää haluja, tai lapsille, jotka eivät vielä tiedä mitään naisten hävystä... (Koraani 24:31)

Myös tutkimuksessa Amerikassa asuvista afrikanmuslimeista osallistujat kertoivat, että naisten pitää pukeutua kaapuun, joka tekee heidän kehostaan näkymättömämmän. Monet sanoivat, että tämä kehon näkymättömäksi tekeminen antoi hänelle kunnioitusta muslimeilta ja ei-muslimeilta ja auttoi häntä torjumaan miesten seksuaalista lähestymistä.⁷⁰ Ibn Khaldun (1332–1406) oli tunisialainen historioitsija, sosiologi ja filosofi.⁷¹ Hänen mukaansa miehen mieltymys ihmiskehon kauneuteen on kauaskantoista ja juurtunut hänen luontoonsa, kuten on hänen kaipuunsa kaikkeen kauniiseen joka voidaan nähdä tai

⁶⁹ Koskennurmi-Sivonen et al. 2004, 452.

⁷⁰ Odoms-Young 2008, 2573–2584.

⁷¹ Behrens-Abouseif 1999, 210.

kuulla.⁷² Kuten länsimainen kauneusihanne Suomessa-kappaleessa kerroin, myös kristillisessä perinteessä on luettavissa samoja merkkejä.⁷³

Joillekin tytöille oli iso askel alkaa käyttää jilbaabia, mutta myös huivin ja hameen käyttäminen nähtiin haasteelliseksi.

Minusta muslimi naiset jotka käyttävät huiveja ovat kauniita. Sillä jokainen heistä pukeutuu eri tavalla. Se tekee heistä kauniita. Itse en tällä hetkellä käytä huivia tai hametta, mutta toivon että alan lähiaikoina pukeutumaan sen mukaisesti. Islamissa tulisi naisen pukeutua peittyvästi. Se on ainoa asia joka rajoittaa ihanteitani. Sillä itse en pukeudu islamin oppien mukaisesti. Uskontoni vaikuttaa vain pukeutumisen suhteen, mutta ei muulla tavalla.

Kirjoittaja ei siis pukeudu islamin eli kauneusihanteensa mukaisesti, mutta haluaisi pukeutua niin. Voi olla mahdollista, että kyseinen kirjoittaja ei ole suomalaisessa yhteiskunnassa uskaltanut pukeutumaan islamin mukaisesti. Mahdollisesti hänellä ”mitä muut ajattelee”-kysymys mietityttää, niin kuin mietitytti myös aiemmin mainitsemaani tyttöä, joka päätyi käyttämään jilbaabia. Voi myös olla, että hän ihailee musliminaisia ja heidän pukeutumistyyliään, koska ei pidä suomalaista kauneusihannetta kauniina.

Suomalaisessa yhteiskunnassa ja erityisesti kouluissa oppilaat tarkkailevat toisiaan ja tekevät ulkonäön perusteella johtopäätöksiä toisista oppilaista. Yleensä nuorille on turvallista pukeutua samalla tavalla kuin muut, ettei kukaan tekisi johtopäätöksiä henkilön persoonallisuuden muuttumisesta. Yleisesti kouluasut ovatkin yhdenmukaisia vaikka Suomessa ei koulu-univormuja ole. Jos oppilas koulussa sulautuu joukkoon, välttää hän katseita ja näin huomion keskipisteeksi nousemista. Vaikka persoonallisuutta arvostetaan yksilöiden pukeutumisessa ja ulkonäössä, liika erilaisuus voi aiheuttaa konflikteja kouluyhteisössä ja jopa syrjintää. Yleisesti helpointa onkin joutua silmätikuksi jos erilaisuus näkyy julkisesti.⁷⁴

Tämän tutkielman mukaan hunnun käytöstä voi päätellä, että se on yksi osa somalityttöjen kauneusihannetta. Joillekin huntu oli ainoa asia, joka liittyi sekä heidän uskontoonsa että kauneusihanteeseen. Hunnun tai islamin sääntöjen vastainen pukeutuminen ei myöskään kertonut koko totuutta tutkittavien kauneusihanteesta, sillä osa haaveili islamin mukaan pukeutumisesta huivin ja hameen muodossa. Seitsemän kahdeksasta oli sitä mieltä, että peittävä ja asiallinen pukeutuminen on osa heidän

⁷² Behrens-Abouseif 1999, 65.

⁷³ Utrio 2001, 70–78.

⁷⁴ Tolonen 2001, 78–80.

kauneusihannettaan, vaikka se ei näkynyt heidän tämän hetkissä pukeutumisessa. Kysyttäessä, miten islam vaikuttaa kauneusihanteeseen, eräässä kirjoitelmassa luki että *se ei vaikutta mitenkään*. Tutkielman mukaan islamin mukainen pukeutuminen vaikutti somalittyttöjen kauneusihanteeseen – enemmän tai vähemmän.

4.2. Sisäinen ja ulkoinen kauneus osana kauneusihannetta

Kun pyysin tutkielmaan osallistujia kuvailemaan kaunista naista, neljä tyttöä kertoi vain sisäisestä kauneudesta ja sen merkityksestä heidän kauneusihanteeseen. He kirjoittivat seuraavasti.

Kaunis nainen ei mielestäni ole pelkästään ulkokuorelta kaunis. Mielestäni kauniin naisen pitää olla myös sisäisesti kaunis. Itse rakastan hymykuoppia, sinisiä silmiä ja elinvoimaisia hiuksia. Jokainen meistä on kuitenkin luotu omanlaisekseen enkä ise ainakaan valitse ystäviäni ulkokuoren mukaan vaan mietin/katson ensimmäiseksi, että tulenko ihmisen kanssa toimeen... En vaan ole koskaan miettinyt, että joku ihminen olisi ruma vain sen takia, että hänellä ei ole täydellistä naamaa tai sen takia ettei hän ole juuri tietyn pituinen jne. Kukaan ei ole täydellinen tai toisin sanoen jokainen on omalla tavallaan täydellinen.

Minun mielestä kaunis nainen on nainen joka on muslimi, jolla on käytöstavat, osaa pukeutua, jolla on oman mielestä kaunis vartalo ja johon on tyytyväinen siihen, joka on tyytyväinen omaan ulkonäköön, jolla on hyvä luonne ja persoonallisuus, joka rukoilee kaikki 5 säännöllistä rukousta päivässä, joka pukeutuu uskonnon mukaisesti, noudattaa uskonnon lakia ja sellainen joka on pirteä, iloinen ja hauska. Pidän kyllä muitakin naisia kauniina jotka ovat eri uskontoa kuin minä. Minun mielestä kaunis nainen ei riipu siitä onko hänellä lyhyt tai pitkät hiukset, pienet tai ison rinnat, lyhyt tai pitkä. Nainen itse tekee niistä ominaisuuksista kauniit joita Allah anto hänelle.

Mielestäni kaunis nainen omistaa sisäisen kauneuden joka sisältää ulkoisen kauneuden, itseluottamuksen, tavoitteellisuuden ja täydellisen elämän tajun... Jos tulee kysymyksen kauneudesta arvostan näkemyksiäni, perhettäni, ystäviäni, uskontoani ja moraaliani. Siinä on paketti sisäisesti kauneudestani. Näin ollen pystyn arvioimaan, että sisäinenkauneuteni korjaa tarvittaessa ulkoista kauneuttani.

Kaksi tutkielmaan osallistujaa puhui vain ulkoisesti kauniista naisesta. He kuvailivat tarkkaan pituutta, silmien ja hiusten väriä, hiusten pituutta, hiusten kuntoa, painoa, rintojen kokoa, vartalon muotoa, kasvoja ja hampaita. Kummassakin kirjoitelmassa kuvailtiin kauneusihannetta hyvinkin samalla tavalla. Huomattavaa myös on, että tyttöjen kuvaukset

naisihanteesta olivat hyvin samanlaiset kuin heidän kuvauksensa itsestään. Tästä voisi päätellä, että kyseiset tytöt olivat suurimmilta osin tyytyväisiä ulkonäkönsä. Seuraava katkelma on otettu samasta kirjoitelmasta.

Hän on pituudeltaan yli 160 cm. Silmien värillä ei ole väliä, mutta jos tulisi valita niin taivaan siniset tai vaalean ruskeat silmät. Hiusten väri olisi tummat hiukset kuten ruskea. Voi olla myös vaalean ruskeat. Hiusten pituus tulisi olla joko pitkät rintoihin asti tai lyhyet mutta ei siili tai polkka hiuksia. Otsahiukset olisivat kivat mutta ei ole pakollista. Hiukset tulisi olla hyvässä kunnossa. Ei saa olla rasvaisia. Painon tulisi olla noin 60 kg... Rintojen koko olisi B tai C. Vartalotyypiltään... tiimalasivartalo... Naama pitäisi olla hyvässä kunnossa... Meikkien tulisi olla kevyet. Hampaat hyvässä kunnossa niiden tulisi olla valkoiset. Nenän saisi olla pieni. Silmien koolla ei ole väliä.

Useat tutkielmaan osallistuneista kuitenkin sanoivat, että *olen itse tyytyväinen siihen miltä näytän*. Tähän liittyi heidän mielestään olennaisesti itseluottamus. *Olen oppinut rakastamaan itseäni...* Useat olivat myös sitä mieltä, että pitivät osin kehostaan: *toivoisin painavani vähän vähemmän... sit olisin tyytyväinen päästä varpaisiin*. Toinen taas kertoi pitävänsä vartalostaan, mutta nenä, silmät ja jalat eivät miellyttäneet häntä. *Pidän omasta ulkonäöstä... Myönnän joskus en ole tyytyväinen vartalooni*. Muutamassa kirjoitelmassa kerrottiin kauneusihanteen koostuvan sekä sisäisestä että ulkoisesta kauneudesta ja näitä kumpaakin kuvailtiin hyvin samalla tavalla kuin edellisissä katkelmissa.

Tutkielmaan osallistuneet kuvailivat kauneusihannetta hyvin eri tavoin.

Toiset puhuivat vain sisäisestä tai ulkoisesta kauneudesta, kun toiset taas ottivat molemmat esille. Mielipiteet eivät kulkeneet rinnakkain peittävän pukeutumisen kanssa. Jilbaabia käyttävät tytöt eivät puhuneet sisäisen kauneuden tärkeydestä enempää kuin ei jilbaabia käyttävät tytöt.

4.3. Ajatuksia länsimaisesta kauneusihanteesta

Seuraavat lainaukset on otettu samasta kirjoitelmasta. Somalityttö kirjoitti, ettei *laihuudessa ole mitään paha, kunhan sillä on rajansa... uskoni ei ole missään vaiheessa ristiriitainen mediankanssa millainen on kaunis nainen*. Kirjoittaja myös kertoi että *anorektiikko on median mielestä kaunis mutta mielestäni se kaukana kauneudesta*. Tästä voisi ajatella, että islamin ja länsimaisen kauneusihanteen samankaltaisuus liittyy kaikkeen

muuhun paitsi liiallisen laihooden ihannoointiin. Islamin mukaan nainen siis saa olla kaunis ja kaunistautua. Samassa kirjoitelmassa luki, että *Uskontoni sallii olemaan kaunis, mutta uskontoni vain rajoittaa ketkä saavat nähdä kauneutensa*. Kirjoittaja tiedosti median antaman kauneusihanteen, mutta oli myös kriittinen sitä kohtaan. Median kauneusihannetta kritisoitiin muissakin kirjoitelmissa.

Media vääristää kaikkea ja se vaikuttaa paljon nuoriin. Käy sääliksi tyttö parkoja jotka sairastavat näihin ja toivoisin että media antaisa enemmän positiivista näytettävää.

Minusta se on hyvin surullista että tytöt/naiset haluavat muuttua tukevasta laihaan, koska he kadehtivat malleja ja niitä joita näkevät mediassa niin sanotusti kauniina ja haluavat muuttaa ulkonäköään näyttääkseen heiltä.

Yhdessä kirjoitelmassa luki seuraavaa:

Minusta laihuus on yliarvostettua. Voisimme välttää tai ei ehkä nyt välttää mutta vähentää syömishäiriöitä, bulimiam ja anoreksiaa sillä että median käsitys kauniista naisesta muuttuu, silloin ehkä meidänkin käsitys kauniista naisesta saattaa muuttua.

Toisaalta sama kirjoittaja myös kertoi, että *olis in valmis menemään kauneusleikkaukseen*. Kirjoittaja ei ottanut kantaa olisiko valmis menemään kauneusleikkaukseen, koska kauneusleikkauksessa käyneet näyttävät kauniilta. Hän ei myöskään ottanut kantaa kauneusleikkauksien luovallisuudelle. Voi olla, että kirjoittaja oli valmis menemään kauneusleikkaukseen, koska sen jälkeen hän olisi kaunis, ottamatta kantaa onko se väärin vain oikein islamin mukaan. Näyttääkin siltä, että hän tiedosti median kauneusihanteen, mutta hänellä oli myös hyvin tarkka mielipide millainen on ulkoisesti kaunis nainen. Kirjoittaja myös kritiso i omaa ulkonäköään ja listasi asioita, joiden haluaisi olevan toisin, esimerkiksi leveän nenän, pienet silmät ja liian lihat ja pitkät jalat.

Länsimaiseen kauneusihanteeseen kuuluu median välittämä ihanne laihoodesta. Myös kirjoitelmien mukaan laihuus kuuluu islamin mukaiseen ihanteeseen, mutta sillä on rajansa. Yhden syyn tähän kerrotaan olevan, ettei terveyttä saa islamin mukaan vaarantaa. Tämä näkyy esimerkiksi seuraavassa katkelmassa.

Ihminen joka haluaa olla laiha kun keppi se ei ole kaunista. Se vaarantaa terveyttä ja se on uskontoni kannalta kiellettyä. Laihooden ihannoointi on okei, jos ihminen joka ihailee on aika tukeva.. mutta ei kokeilla..dieettejä jotka ovat haitallisia terveydelle. Toisaltaan ihminen, joka on laiha, ihailee laihoodta ja haluaa laihtua niin, se ei ole okei minun

mielestä koska silloin ihminen riskeeraa terveytensä ja altistuu kaikenlaisille taudeille ja virukselle.

Eräs kirjoitti, että *ei pitäis laihduttaa.. silla vaikka olisi lihava tai laiha ovat sama arvoisia.* Sama kirjoittaja myös kertoi kaunis nainen-ihanteensa koostuvan sisäisestä kauneudesta. Hän ei puhunut mitään ulkoisesta kauneudesta. Myös tyttö, joka kertoi vaan ulkoisesta kauneudesta, kirjoitti, että *tytön tulisi olla onnellinen omasta vartalostaan.* Hän kuitenkin tämän jälkeen myönsi, että *joskus en ole tyytyväinen vartalooni.*

Itseluottamuksen puute nousikin useissa kirjoitelmissa esille ja sen katsottiin olevan syy syömishäiriöille.

Syömishäiriöt ovat yleistä juuri nuorilla tytöillä, syy siihen on hyvin yleensä se, että he eivät pidä itseään kauniina ja heidän itseluottamus on hyvin alhainen.

Tutkielmaan osallistuneet somalitytöt kertoivat, että anoreksiaan ja syömishäiriöön sairastuneen henkilön tulee *hakeutua hoitoon jossa hänet autetaan.* Joissain kirjoitelmissa taas luki, että *anorektiiko ja syömishäiriö on sairaus jolle kukaan ei mahda mitään.* Islamien mukaan Jumala on luonut sairauden ja myös parannuskeinon siihen. Sairauteen tulee suhtautua kärsivällisesti eikä uskoa saa sairauden aikana menettää. Näin uskovat myös somalit. Terveiden ja sairauden katsotaan siis olevan Jumalan käsissä, joka määrää sairauden ja myös paranemisen. Usein sairauden hoitamiseen kuuluu muun lääkinnän ohella myös Koraanin lukeminen. Yleisesti islamin piirissä uskotaankin, että sekä moraalisten, uskonnollisten että sosiaalisten sääntöjen rikkominen voi aiheuttaa sairautta.⁷⁵ Voikin ajatella, että kirjoittajan mukaan anoreksialle ja syömishäiriölle ei mahda mitään, koska Jumala on sen antanut ja myös parantaa sen.

Muutamissa kirjoitelmissa nousi esille ristiriitaisuuksia, joita somalitytöt ovat kohdanneet suomalaisen kauneusihanteen ja sen salliman vapauden kanssa:

Ristiriitoja on saattanut tulla elämäni aikana jonkin verran. Esim. kaverit ovat saattaneet ottaa jonkun lävistuksen tai vastaavaa ja silloin alkaa miettiä että kuinka kiva se olisi jos olisi kanssa, mutta hetken miettimisen jälkeen ymmärrän miksi niin en tee.

Somalityttöillä oli syntynyt ristiriitoja oman ja länsimaisen kauneusihanteen välillä. Vaikka tytöt olivat tietoisia median antamasta kauneusihanteesta ja kritisoivatkin sitä, näytti se silti vaikuttavan osan mielipiteisiin kauniista naisesta. Tämä on myös yleistä suomalaisten

⁷⁵ Tiilikainen 2003, 39–40.

tyttöjen keskuudessa, jossa kauneusihanteita arvioidaan kriittisesti, mutta ympäristön painostuksesta on vaikea itse vaikuttaa tilanteeseen. Näin tytöt ovat tahtomattaan mukana kauneusihanteen pyörittämässä maailmassa.⁷⁶ Näyttää siltä, että myös somalitytöt altistuttuaan tarpeeksi länsimaiselle kauneusihanteelle alkavat ihannoimaan sitä. Tämä näkyy muun muassa siinä, että somalitytöt kertoivat eteensä tulleista ristiriidoista. Somalitytöt altistuvat länsimaiselle kauneusihanteelle – halusivat sitä tai eivät.

4.4. Kauneusihanteen saavuttaminen

Al-Ghazálí kirjoitti noin vuonna 1107 teologisen *Jumalan yhdeksänkymmenenyhdeksän kauniin nimen selitys* teoksen.⁷⁷ Teoksessa al-Ghazálí kertoo Jumalan yhdeksi nimeksi *Allah*. Muotoilijana, *Al-Musawwir*, Jumala tekee kaikista luoduista kauniita ja antaa heille kauneimman muodon kuten Hän on suunnitellut.⁷⁸ Haluan myös ottaa esille kaksi muuta Jumalan nimeä, nimittäin Aloittajan, *Al-Mubdi'*, ja Uudistajan, *Al-Mu'id*. Näiden nimien mukaan Jumala on luonut eli aloittanut kaiken ja kun Hän kokoaa lopuksi ihmiset yhteen, toimii hän myös uudistajana. Näin kaikki meillä oleva on Jumalalta saanut alkunsa ja Jumalalle ne myös palaavat.⁷⁹ Yleisesti islamissa uskotaan, että keho on vain lainassa Jumalalle ja se palautuu takaisin Jumalalle. Tämän vuoksi kehoa ei saa vahingoittaa. Myös Koraani puhuu tästä:

Joka antaa Jumalalle hyvän lainan, saa lainansa moninkertaisena takaisin. Jumala antaa niukalti tai viljalti, ja Hänen luokseen teidät viedään takaisin. (Koraani: 2: 245)

Koraanissa on myös kohta, jonka mukaan Saatana käskee yhteiskunnassa ihmisiä muuttamaan sitä, minkä Jumala on luonut. Se, joka uskoo Saatanaa, joutuu perikatoon. Tämänkään mukaan ihmisen ei tulisi muuttaa Jumalan luomaa.

Saatana puhuu Jumalalle ihmiskunnasta: *ja eksytän heidät, herätän heissä toiveita ja käsken heitä leikkaamaan karjan korvia ja käsken heitä muuttamaan sitä, minkä Jumala on*

⁷⁶ Tolonen 2001, 83.

⁷⁷ Al-Ghazali 2004, 7.

⁷⁸ Al-Ghazali 2004, 89–91.

⁷⁹ Al-Ghazali 2004, 175.

luonut. Joka ottaa Saatanan ystäväkseen Jumalan sijasta, joutuu varmasti perikatoon. (Koraani: 4:119)

Tämä teema nousi esille, kun osallistujat puhuivat tatuoinneista ja kauneusleikkauksista sekä mitä he olisivat valmiita tekemään saavuttaakseen kauneusihanteensa. Koska ihminen ei saa muuttaa Jumalan luomaa, tatuoinnit ja kauneusleikkaukset ovat kiellettyjä, ja koska keho palautetaan Jumalalle, *Islamissa ei ole sallittua juoda tai tehdä mitään omalle keholle haitallista*. Tämän mukaan liiallinen laihuus ei ole hyväksi. Somalitytöt sanoivat, että ihmisen on hyvä liikkua pysyäkseen terveenä ja hyvässä kunnossa. Osa myös valitsisi liikunnan ja terveet ruokailutavat avuksi laihduttamiselle.

Islam suosittelee liikuntoimista ja siinä ei ole mitään väärää harrastaa liikuntaa... Oli tosi innostavaa harrastaa tyttöjenkanssa.. Toivon että tällaisia paikkoja olisi enemmän.

Jos olisin ylipainoinen ja enkä olisi tyytyväinen siihen, niin olisin valmis harrastamaan liikuntaa ja lopettaisin esim. rasvaisen ruuan syöminen.

Liikuntaa tulisikin somalityttöjen mukaan harrastaa vain terveyden ja itsensä, ei muiden, vuoksi: *liikuntaa oman takia ja terveyden vuoksi*. Suurin osa somalityttöistä puhui liikunnan ja terveellisen ruokavalion tärkeydestä. Vaikka liikunnan harrastaminen oli sallittua ja tärkeää terveyden kannalta, vain kaksi tyttöä mainitsi harrastavansa liikuntaa.

Myöskään kauneusleikkaukset eivät ole sallittuja, koska keho tulee palauttaa Jumalalle ehjänä. Tästä kieltoa myös arvostettiin.

Jumala loi meidät tällaiseksi... on väärin mennä korjailemaan, koska emme me ole tehneet tätä kehoa vain saimme Jumalalta ja joudumme palauttamaan Hänelle kehomme ehjänä.

En mistään hinnasta voisi tehdä mitää muutosta kehooni. En tajua kauneusleikkauksen ideaa.

En todellakaan menisi mihinkään kauneusleikkauksiin jotta saavuttaisin kauneusihanteeni. Se on kiellettyä... kauneusleikkaukset eivät ole hyvä tapa saavuttaa omaa kauneusihannetta. On paljon muuta tapaa saavuttaa sitä. Koska Allah ei luo kaiken täydelliseksi, kauneusleikkaukset eivät ole tarpeellisia. Luoja ei tee virheitä, joten miksi joku olisi poikkeus?

arvostan sitä kans, että islam kieltää kauneusleikkauksen, koska kaikkien pitäisi olla aitoja.

Koska kehoon ei islamin mukaan saa tehdä mitään pysyviä muutoksia, myös tatuoinnit ovat kiellettyjä. Hádítheissa on selkeä näkökulma tähän asiaan:

Ibn ‘Umar kertoi: Profeetta on kironnut sen naisen, joka tekee keinotekoisia hiusten pidennyksiä ja joka ottaa hiuksiinsa näitä pidennyksiä, ja sen naisen, joka tekee tatuointeja ja joka ottattaa niitä itselleen. (al-Bukhári: Volume 7, Book 72, Number 831) (Oma käännös)

Tutkielmaan osallistuneet tytöt kertoivat lähes yksimielisesti, että tatuoinnit ja kauneusleikkaukset ovat kiellettyjä. Tuli myös esille, etteivät kauneusleikkaukset olleet vaihtoehto kauneusihanteen saavuttamiselle. Näyttää siltä, että Koraanin ja hádíthien suorat kiellot liittyen tatuointeihin ja kehon pysyvään muokkaamiseen, ovat selviä kieltoja tutkielmaan osallistuneille somalityöille. Onkin huomattava, että suorat kiellot islamin auktoriteeteissa ovat väkevämpiä kuin esimerkiksi viittaukset naisten hunnuttautumiseen, ja siksi ne ehkä pureutuvat paremmin somalityttöjen arvoihin. Pukeutumista ei ole näin tarkasti määritelty ja siksi siinä näkyikin vaihteluita ja joustamista.

Länsimaisessa maailmassa kauneusleikkaukset ovat yleinen tapa saavuttaa kauneusihanne. Länsimaissa voidaan puhua, että keho ylittää luonnollisen ja keinotekoisien rajan. Keho on nykyään itsensä muokattavissa ja käsityksemme luonnollisesta ja luonnottomasta on joutunut koetukselle.⁸⁰ Vaikka Koraani on ylin auktoriteetti, muuttumaton ja tosi, tutkielman mukaan osalle somalityttöistä Jumalalle lainassa oleva keho on ylittämässä luonnollisen ja keinotekoisien rajan. Voisiko länsimaisella kauneusihanteella olla tässä suurikin rooli?

5. SOMALITYTTÖJEN KAUNEUSIHANNE

5.1. Käsitteen määrittelyä

Vaikka somalitytöt saivat vapaasti kirjoittaa kauneusihanteestaan ja kaikki olivat samaa ikäluokkaa, oli heidän ajatuksensa kauniista naisesta hyvin erilaiset ja kirjoitelmissaan he

⁸⁰ Puuronen 1999, 211.

painottivat erilaisia asioita. Suurin osa tytöistä kertoi, että huiveja käyttävä nainen on kaunis ja liikunta sekä terveelliset elämäntavat ovat tärkeitä. Kaikki tutkielmaan osallistuneet somalitytöt eivät kuitenkaan itse käyttäneet huivia. Tytöt olivat myös yksimielisiä siitä, että tatuointien ottaminen ja kauneusleikkauksiin meneminen on väärin islamin mukaan ja tämän vuoksi se oli myös heidän mielestään väärin.

Puolet tutkielmaan osallistuneista somalityttöistä pitivät sisäistä kauneutta ensisijaisen tärkeänä, kun taas pienempi osa korosti vain ulkoista kauneutta. Puolet somalityttöistä kirjoitti, etteivät ole täysin tyytyväisiä omaan vartaloonsa. Osa tytöistä halusi muokata esimerkiksi nenäänsä, niin kuin yhdessä kirjoitelmassa kerrottiin, saavuttaakseen kauneusihanteensa.

Tämän tutkielman perusteella somalityttöjen kauneusihanteeseen kuuluu huivin käyttäminen. Tatuointien ja kauneusleikkauksien ottaminen on kiellettyä sekä liikunnan ja terveellisten elämäntapojen noudattaminen tärkeää laihduttamisessa ja kauneusihanteen saavuttamisessa. Näissä somalitytöt olivat hyvin yksimielisiä. Puolet myös mainitsi, että sisäinen kauneus on tärkeintä kauneutta naisessa. Voidaankin todeta, että somalityttöjen kauneusihanteeseen eli siihen, millainen on kaunis nainen, kuuluu huivin käyttäminen. Muissa asioissa oltiin enemmän tai vähemmän samaa mieltä.

5.2. Ihminen on ympäröivän kulttuurinsa tuote?

Tutkielmassa lähdin etsimään somalityttöjen kauneusihannemääritelmää uskontoantropologian ja sen kulttuurirelativistisen näkemyksen kautta, minkä mukaan ihminen on ympäröivän kulttuurinsa tuote. Tämän perusteella voidaan myös olettaa, että somalityttöjen kauneusihanne muovautuu länsimaisen kulttuurin mukaan ja islamin mukainen kauneusihanne jää hiljalleen taka-alalle. Teorian vierelle asetin hypoteesin, jonka mukaan somalityttöjen kauneusihanteeseen vaikuttaa länsimainen kauneusihanne. Mitä voimme sanoa tästä tutkielman perusteella?

Vaikka somalityttöjen kauneusihanne määritelmään sisältyi ainoastaan heidän yksimielisyyden vuoksi huivin käyttäminen, oli kirjoitelmista myös luettavissa muutamia länsimaiseen kauneusihanteeseen ja suomalaiseen yhteiskuntaan liittyviä piirteitä. Osa tytöistä käytti jilbaabia, osa hametta ja huivia ja osa haluaisi käyttää, mutta ei ollut vielä uskaltanut. Samalla he toivoivat, että alkaisivat jonain päivänä pukeutumaan

islamin mukaisesti. Tässä yhteydessä nostettiin esiin ajatus ”mitä muut ajattelee”, joka on myös yleistä suomalaisten tyttöjen keskuudessa erityisesti koulumaailmassa.⁸¹

Jotkut somalitytöistä kuvailivat hyvin tarkkaan kaunis nainen –ihannettaan ulkoisesti. Osa kertoi sekä sisäisestä että ulkoisesta kauneudesta kun toiset taas keskittyivät vain sisäiseen kauneuteen. Myös ristiriitoihin islamin ja länsimaisen kauneusihanteen välillä oli törmätty ja eräässä kirjoitelmassa kavereiden ottamia lävistyksiä oli kadepdittu. Somalityttö ajatteli tässä tilanteessa, että olisi itsellekin halunnut, mutta kuitenkin muisti miksi se ei ole hänelle sallittua.

Osa somalitytöistä kertoi hyvinkin tarkkaan ulkoisesti kauniista naisesta. Hänellä tuli olla kevyet meikit, hyvät hampaat, kauniit ja terveen näköiset hiukset, yli 160cm pitkä, painaa 60kg, pieni nenä, tiimalasivartalo ja rinnat B/C kuppikoko. Myös suomalaisten tyttöjen keskuudessa tehdyissä tutkimuksissa kerrottiin samanlaisista piirteistä.⁸² Yksi kirjoittajista ilmaisi suoraan, että oli tyytyväinen kehoonsa. Osalla ulkoisesti kaunis nainen oli myös hyvin samanlainen kuin heidän oma kuvauksensa itsestään. Tästä voisi päätellä, että osa tytöistä oli tyytyväinen omaan ulkonäkönsä. Vaikka tutkielmaan osallistuneet tytöt tiedostivat ja kritisoivat median antamaa kuvaa kauniista naisesta ja sanoivat kaikkien olevan kauniita Jumalan täydelliseksi luomia olentoja, puolet somalitytöistä kertoi tyytymättömyytensä omaan kehoonsa. Tutkielman perusteella voi sanoa, että myös somalitytöt kamppailevat ulkonäkönsä ja oman kehonsa kanssa.

Näyttää siltä, että länsimainen kauneusihanne vaikuttaa somalityttöjen kauneusihanteeseen – halusivat he sitä tai eivät. Sama tulos on saatu myös suomalaisten tyttöjen keskuudessa tehdyssä tutkimuksesta. Vaikka kauneusihanteeseen suhtaudutaan kriittisesti, katsotaan ihanteen kuitenkin olevan yleinen ihanne, jota edustavat kaikki muut ja johon pystyy itse hyvin vähän vaikuttamaan. Tähän liittyy myös pelko kiusaamisesta ja syrjityksi joutumisesta. Erilaisuus pistää silmään ja varsinkin koulumaailmassa saa aikaan kiusaamista ja syrjintää.⁸³ Tämän perusteella ihminen mukautuu ympäristönsä ja sen kulttuurin mukaan. Vaikuttaako somalityttöjen kauneusihanteeseen länsimainen kauneusihanne? Tutkielman mukaan vaikuttaa.

⁸¹ Tolonen 2001, 78–80.

⁸² Inkinen 2010, 38–56.

⁸³ Tolonen 2001, 78–83.

6. YHTEENVETO

Tutkielmassa tutkittiin somalityttöjen kauneusihannetta ja länsimaisen kauneusihanteen vaikutusta siihen. Tutkimuksessa tarkoituksena oli määritellä käsite 'somalityttöjen kauneusihanne' sekä tutkia vaikuttaako länsimainen kauneusihanne somalityttöjen kauneusihanteeseen. Vastaavaa tutkimusta ei Suomessa ole tietävästi tehty ja suomalaisista tytöistä tehty vastaavaa tutkimus on osoittanut välillä huolestuttaviakin tuloksia. Median suomalaisille tytöille välittämä kauneusihanne tarkoittaa laihuutta ja täydellisyyttä, jonka tavoittelu on tutkimusten mukaan aiheuttanut tytöillä muun muassa anoreksiaa, syömishäiriötä, tyytymättömyyttä omaan kehoon ja itseensä ylipäättäensä.⁸⁴ Kulttuuriantropologian mukaan ihminen muovautuu ympäröivän kulttuurinsa mukaan.⁸⁵ Tämän teorian pohjalta länsimainen kauneusihanne alkaa vaikuttaa myös Suomessa asuviin somalityttöihin.

Keräsin tutkielmaan aineiston 15–18-vuotiailta somalityttöiltä, jotka olivat joko syntyneet tai muuttaneet hyvin nuorina Suomeen. Koska aikaisempaa tutkimusta aiheesta ei ole Suomessa tehty, lähdin tutkimaan aihetta somalityttöjen tuottaman aineiston pohjalta. Somalityttöillä oli kauneusihanteita ja ne olivat hyvin erilaisia. Jokaisessa kirjoittelussa nousi esiin samoja teemoja, nimittäin pukeutuminen, sisäinen ja ulkoinen kauneus, terveelliset elämäntavat ja kehon muuttamisen kielto esimerkiksi kauneusleikkausten avulla. Somalinalaisille yleinen huntu on jilbaab, joka peittää koko vartalon, mutta ei kasvoja. Nuoret tytöt käyttävät koulussa usein pitkää hametta sekä huivia ja pukee ylävartalon länsimaiseen tapaan.

Pukeutumisesta somalitytöt puhuivat eri tavoin. Osa käytti jilbaabia, yksi puhui hijabin suojaavasta vaikutuksesta ja muutama kertoi kauniin naisen pukeutuvan peittävästi. Somalityttöille oli haaste alkaa käyttää jilbaabia, mutta haasteena myös nähtiin pitkän hameen ja huivin käyttö. Kun pyysin kuvailemaan omasta mielestä kaunista naista, joissain kirjoitelmissa otettiin esille vain sisäinen kauneus kun taas joissain kirjoitelmissa puhuttiin vaan ulkoisesta kauneudesta. Muutamassa kirjoittelussa luki sekä sisäisestä että ulkoisesta kauneudesta. Kysyttäessä, että mitä somalitytöt olisivat valmiita tekemään kauneusihanteensa saavuttamiseksi, otettiin esille liikunta, ruoka ja ylipäättäensä terveelliset elämäntavat. Islam kieltää kauneusleikkaukset ja tatuoinnit, joten nämä olivat tyttöjen

⁸⁴ Inkinen 2010, 38–56; Ojala 2011, 90–97; Puuronen & Välimaa 2001, 73–85; Ålgars 2012, 63–64.

⁸⁵ Gothóni 1986, 298; Pentikäinen 1986, 25.

mukaan kiellettyjä. Tässä yhteydessä puhuttiin Jumalan luomasta täydellisestä kehosta, jonka palautuessaan Jumalalle tulee olla sellaisessa muodossa, kuin Jumala on sen muotoillut.

Määritellessä somalityttöjen kauneusihannetta tutkielman pohjalta, sisältyi siihen vain huiviin pukeutumisen, koska ainoastaan se sisältyi yli puolen mielipiteeseen kauniista naisesta. Kauneusihanteen saavuttamisesta oltiin eniten yksimielisiä. Lähes kaikki mainitsivat, että tatuointien ja kauneusleikkausten ottaminen on kiellettyä ja että liikunta ja terveelliset elämäntavat ovat keinoja laihduttaa ja saavuttaa kauneusihanne.

Vaikka en sisällyttänyt somalityttöjen kauneusihanne määritelmään kuin huivin käytön, näkyi tyttöjen kirjoitelmissa myös länsimaisen kauneusihanteen piirteitä. Osa somalityttöistä kertoi hyvin tarkkaan miltä kaunis nainen heidän mielestään näyttää. Tämä kuvaus oli hyvin samanlainen kuin suomalaisia tyttöjä koskevissa tutkimuksissa. Vaikka kirjoitelmissa puhuttiin Jumalan luomasta täydellisestä kehosta, joka pitäisi hyväksyä sellaisenaan, puolet sanoi, etteivät olleet täysin tyytyväisiä vartalonsa. Suomalaisten tyttöjen tavoin myös somalitytöt kritisoivat median mukaista kauneusihannetta, mutta eivät uskaltaneet esimerkiksi alkaa käyttää huivia ja hametta, koska pelkäsivät mitä muut ajattelisivat. Ajatus ”mitä muut ajattelee” on yleinen varsinkin koulumaailmassa, missä erilaisuutta vieroksutaan ja syrjitään. Muun muassa tämän vuoksi niin suomalaiset tytöt kuin somalitytötkin joutuvat, ehkä haluamattaankin, taipumaan länsimaisen kauneusihanteen edessä. Tutkielman mukaan näyttää siltä, että somalityttöjen kauneusihanteeseen vaikuttaa länsimainen kauneusihanne halusivat he sitä tai eivät.

Jatkotutkimus aiheesta on tarpeen. Näiden eroavien mielipiteiden vuoksi tulevissa tutkimuksissa on aiheellista valita suurempi otos, jotta voitaisiin muodostaa tarkempi kuvaus somalityttöjen kauneusihanteesta. Sukupolvien välinen vertailu olisi hyödyllistä, jotta voitaisiin erotella kauneusihanteeseen liittyviä somalikulttuurin ja länsimaisen kulttuurin vaikutteita. Jotta tulevaisuuden tutkimus antaisi enemmän konkreettisia tuloksia, olisi tärkeää tehdä laadullisen tutkimuksen rinnalle myös määrällistä tutkimusta.

KIRJALLISUUSLUETTELO

- Aalberg, V. & Siimes, M. A. 2007. *Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Al-Ghazali 2004. *Jumalan 99 kaunista nimeä*. Kukkonen, Taneli (suom.). Helsinki: Basam Books Oy.
- Behrens-Abouseif, Doris 1999. *Beauty in Arabic Culture*. Princeton: Marcus Wiener Publishers.
- Delaney, Carol 2004. *Investigating Culture. An Experiential Introduction to Anthropology*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Eco, Umberto 2008. *Kauneuden historia*. Tuomisto, Pekka (suom.) Helsinki: WSOY.
- Gothóni, René 1986. Uskontoantropologinen syvätutkimus. 298-344. *Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta*. Pentikäinen, Juha (toim.). Helsinki: Gaudeamus.
- Helve, Helena 2004. Näkemys uskontotieteellisestä tutkimuksesta. 184-199. *Mikä ihmeen uskonto? Suomalaisten tutkijoiden puheenvuoroja uskonnosta*. Sjöblom, Tom & Utriainen, Terhi (toim.) Helsinki: Limes ry.
- Hämeen-Anttila, Jaakko 2005. *Islamin käsikirja*. Keuruu: Otava.
- Hämeen-Anttila, Jaakko 2006. *Johdatus Koraaniin*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hämeen-Anttila, Jaakko 2002. *Jumalasta juopuneet. Islamin mystiikan käsikirja*. Helsinki: Basam Books.
- Hämeen-Anttila, Jaakko & Hieta, Heli 2010. *Tuhat ja yksi yötä*. Keuruu: Otava.
- Inkinen, Mari 2010. *Tyttöjen ajatuksia ulkonäöstä ja mediasta*. Pro-gradu m.s.. Terveystieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Koraani 2005. Hämeen-Anttila, Jaakko (suom.). Helsinki: Gummerus.
- Koskennurmi-Sivonen, Ritva, Koivula, Jaana & Maijala, Seija 2004. United Fashions – Making a Muslim Appearance in Finland. *Fashion Theory*, Volume 8, Issue 4, 443-460.
- Metsämuuronen, Jari 2000. *Metodologian perusteet ihmistieteissä*. Viro: Jaabes OÜ.
- Odoms-Young, Angela 2008. Factors that influence body image representation of black Muslim women. *Social Science & Medicine*, 66, 2573-2584.
- Ojala, Kristiina 2011. *Nuorten painon kokeminen ja laihduttaminen. Health behaviour is School-aged Children (HBSC) study ja WHO-Koululaistutkimus*. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

- Pentikäinen, Juha 1986. Uskontotieteen tutkimusalueet. 11-31. *Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta*. Pentikäinen, Juha (toim.). Helsinki: Gaudeamus.
- Perho, Irmeli 2005. Mamelukit, osmanit, mogulit ja safavidit. 128-166. Palva, Heikki & Perho, Irmeli (toim.) *Islamilainen kulttuuri*. Keuruu: Otava.
- Puuronen, Anne 1999. Hurskaat ruumiit. Muokatun ulkonäön merkitykset. 198-222. Hovi, Tuija, Nenola, Aili, Sakaranaho, Tuula & Vuola, Elina (toim.) *Uskonto ja sukupuoli*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Siddiqi, Muhammad Zubayr 1993. *Hadith Literature. Its Origin, Development & Special Features*. Cambridge: The Islamic Texts Society.
- Tiilikainen, Marja 2003. *Arjen Islam. Somalinaisten elämää Suomessa*. Tampere: Vastapaino.
- Tilastokeskus 2011. [<http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Saveshow.asp>]. Viitattu 23.4.2012.
- Tolonen, Tarja 2001. Tyttöjen käsityksiä ihannenaiveudesta. 73-88. Puuronen, Anne & Välimaa, Raili (toim.) *Nuori Ruumis*. Helsinki: Gaudeamus.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Utrio, Kaari 2001. *Bella Donna. Kaunis nainen kautta aikojen*. Keuruu: Otava.
- Wilska, Terhi-Anna 2001. Tuotteistettu nuoruus kulutusyhteiskunnassa. 60-72. Puuronen, Anne & Välimaa, Raili (toim.) *Nuori Ruumis*. Helsinki: Gaudeamus.
- Ålgars, Monica 2012. *Shapes and Sizes: Body Image, Body Dissatisfaction and Disordered Eating in Relation to Gender and Gender Identity*. Väitöskirja. Psykologian ja logopedian laitos. Turun yliopisto.

LIITTEET

Liite 1

MUSLIMITYTTÖJEN KAUNEUSIHANTEET

Tutkielma koskee ylä-asteikäisten muslimityttöjen kauneusihanteita. Tässä tutkielmassa kauneusihanteella tarkoitetaan käsitystä siitä, mikä on jokaisen mielestä ulkonäöllisesti kaunista. Tavoitteena on saada lisää ymmärrystä ja tietoa Suomessa asuvien yläasteikäisten muslimityttöjen kauneusihanteista ja sen myötä heidän itsetunnosta. Aineisto kerätään vapaamuotoisten kirjoitelmien avulla ja palautetaan Helsingin yliopistolle.

Ohjeet kirjoitelmaan

Kirjoita alkuun:

- ikäsi
- kauan olet asunut Suomessa
- mistä sinä ja perheesi olette kotoisin

Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuvaile mahdollisimman laajasti mielestäsi kaunista naista. Voit kertoa muun muassa silmien ja hiusten väristä, hiusten pituudesta, painosta, pituudesta, rintojen koosta, vartalon mallista ja ihon väristä.
2. Kuvaile omaa ulkonäköäsi mahdollisimman laajasti viitaten samoihin asioihin kuin edellisessä kysymyksessä. Mistä pidät omassa ulkonäössäsi? Mistä et? Miksi?
3. Miten arvelet esimerkiksi uskontosi, perheesi, median ja kaveripiirisi vaikuttavan käsitykseesi kauniista naisesta?
4. Miten islam vaikuttaa kauneusihanteeseesi? (Pukeutuminen ja asusteet, kehon koostumus ja ravinto, tatuoinnit, liikunta)
5. Minkälaisia yhtäläisyyksiä ja ristiriitoja koet olevan kauneusihanteesi ja uskontosi välillä? Pidätkö esimerkiksi jotain sellaista kauniina jota uskontosi ei hyväksy?
6. Mitä ajatuksia laihuuden ihannointi, anoreksia ja syömishäiriö sinussa herättävät?
7. Mitä olisit valmis tekemään saavuttaaksesi kauneusihanteesi? (Liikunta- ja ravintotottumukset, kauneusleikkaukset ym. kosmeettiset toimenpiteet)

HUOM! Ei muoto- eikä pituusrajoitteita. Kirjoittajan henkilöllisyys ei paljastu missään vaiheessa.

Palautus **helmikuun 2012 loppuun mennessä** osoitteeseen tiina-kaisa.alakarppa@helsinki.fi

Valmiin tutkielmani tulen lähettämään jokaiselle osallistujalle ilmoittamaanne sähköpostiin.